

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	“แม่ยิง” เหตุหย่า และกระบวนการพิจารณาไกล่เกลี่ย กรณีหย่าร้างของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน ลาว: กรณีศึกษาใน 6 แขวง
ชื่อผู้เขียน	นางสาวสุชพาพร ผาณิต
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาสตรีศึกษา)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์วิระดา สมสวัสดิ์

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นงานศึกษาที่พยายามทำความเข้าใจมิติต่างๆ ของการหย่าร้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายว่าด้วยครอบครัวกับวิถีชีวิตของแม่ยิงลาวในปัจจุบัน โดยวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีกฎหมายเรื่องเหตุหย่า และกระบวนการพิจารณาคดีหย่าร้าง ในระดับกระบวนการไกล่เกลี่ย ประกอบกับศึกษาประสบการณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์หญิงจำนวน 602 คนที่เป็นตัวแทนบอกเล่าถึงแนวความคิด และประสบการณ์ของตน เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของ “สังคมลาว” และ “แม่ยิงลาว” ในปัจจุบัน อีกทั้งยังศึกษาสัมภาษณ์เจาะลึกกรณีศึกษาที่มีประสบการณ์โดยตรงกับการหย่าร้าง แล้วนำมาวิเคราะห์โดยผ่านสายตาของนักสตรีนิยมสายต่างๆ หรือพูดอีกนัยหนึ่งได้ว่าจะนำมามุมมองแนวสตรีนิยม (Feminist Perspectives) สายต่างๆ มาใช้วิเคราะห์มิติต่างๆ ของการหย่าร้าง เพื่อนำมาเป็นตัวชี้วัดที่ทำให้เห็นว่าความสัมพันธ์หญิงชายในสังคมลาวปัจจุบันนี้มีความเท่าเทียมกันหรือไม่เพียงใด

จากการศึกษาพบว่าในปัจจุบันที่แม่ยิงลาวจำนวนไม่น้อยยังคงถูกครอบงำจากจารีตประเพณีที่ดั้งเดิม มีระดับการศึกษาต่ำ แต่งงานตั้งแต่อายุยังน้อย มีลูกมาก ทำงานหนัก แม่ยิงเป็นทั้งเมียและแม่ที่ต้องดูแลลูกและสมาชิกในครอบครัว และเป็นทั้งแรงงานภาคเกษตรที่ทำการผลิตเพื่อรับใช้ชีวิตประจำวันของครอบครัว แม่ยิงกลุ่มที่ออกไปทำงานนอกบ้านก็เป็นเพียงแรงงานไร้ฝีมือที่ได้ค่าตอบแทนต่ำ อีกทั้งยังต้องทำงานหนักเป็นสองเท่าคือเมื่อเลิกงานกลับบ้านก็ยังต้องทำงานบ้านอยู่ไม่ต่างจากเดิม แม่ยิงจำนวนไม่น้อยที่เมื่อแต่งงานแล้วก็ลาออกจากการมาดูแลลูกและสามี ดังนั้นแม่ยิงลาวจึงมีภาวะการณืพึ่งพิงทางด้านเศรษฐกิจสูง และไม่สามารถทำมาหาเลี้ยงชีพตนเองและลูกได้ตามลำพัง ดังนั้นจึงมีแม่ยิงจำนวนไม่มากนักที่สามารถพึ่งตนเองและที่กล้าลุกขึ้นมาเป็นฝ่ายฟ้องหย่าจากสามีโดยอ้างเหตุหย่าตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมาย ดังนั้นเหตุหย่าบางข้อจึงอาจมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงทางด้านเศรษฐกิจ

สังคม วัฒนธรรมลาวในอนาคต หรืออาจจะมีที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ลาวในปัจจุบันเช่นกัน ถ้าหากมีมาตรการพิเศษ (ชั่วคราว) ใดหนึ่งมารองรับและช่วยเสริมสร้าง ความเข้มแข็งให้แม้อย่างจำนวนมากและลูกสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ต่อไปภายหลังการหย่าร้าง อีกทั้ง ยังช่วยเหลือแม้อย่างให้สามารถเข้าถึงหรือได้รับประโยชน์จากเหตุหย่าเดียวกันนี้เองเช่นที่ผู้ชายได้รับ

ในส่วนของการพิจารณาไกล่เกลี่ยกรณีหย่าร้างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนั้นพบว่าได้ เอื้อประโยชน์ต่อแม้อย่างมาก และมีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของ สปป. ลาวในระดับหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการพิจารณาไกล่เกลี่ยกรณีหย่าร้างดังกล่าวได้ให้โอกาส แก่คู่กรณี โดยเฉพาะอย่างยิ่งแม้อย่างให้มีโอกาสได้ถ่ายทอดสภาพปัญหาและเหตุผลของตน อีกทั้ง ญาติพี่น้อง หรือแม้กระทั่งสมาชิกในชุมชนเองก็สามารถเข้าร่วมเป็นคนกลางหรือเป็นพยานให้ คู่กรณี นอกจากนั้นคู่กรณียังสามารถใช้กระบวนการไกล่เกลี่ยให้เป็นเวทีต่อรองผลประโยชน์ ซึ่ง ณ ที่นี้หมายถึงการแบ่งสินสมสร้าง การเป็นผู้ปกครองบุตร ค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร และค่าชดเชย ต่างๆ เพราะบทบัญญัติที่ไกล่เกลี่ยเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานในการพิจารณาตัดสินคดีของผู้พิพากษา ดังนั้นถ้าหากคู่กรณีสามารถไกล่เกลี่ยต่อรองกันได้ตั้งแต่แรกก่อนที่กรณีขัดแย้งจะขึ้นไปถึงศาลก็ จะเป็นการสะดวกในการพิจารณาคดีของศาล อีกทั้งคู่กรณีเองก็จะได้รับความสะดวกใจจากการ พิจารณาตัดสินที่อยู่บนพื้นฐานของการไกล่เกลี่ยที่ตนเองก็ยอมรับได้ในระดับหนึ่งแล้ว

Thesis Title	Women, Grounds for Divorce and Divorce Mediation Systems in the Lao PDR: Case Studies in Six Provinces.
Author	Miss Soukphaphone Phanit
Degree	Master of Arts (Women's Studies)
Thesis Advisor	Assoc. Prof. Virada Somsawadi

ABSTRACT

This is an outcome of the study which sought to understand the aspects of divorce, particularly the relationship between the Family Law and the livelihood of Lao women by analyzing the legal provisions relating to divorce and the procedure for settlement of divorce, especially the mediation of a divorce, as well as by analyzing the experiences of 602 women-interviewees who spoke of their ideas and experiences to reflect the economic, social and cultural situation of the “Lao society” and “Lao women” at the present time. And also studied in depth the case studies, directly having experience with divorces, then analyzed them from the feminists’ perspectives. In other words, the feminist perspectives will be used to analyze the different aspects of divorces in order to develop indicators which show to what extent the gender issues at the present time ensure equality between men and women.

The study shows that, at the present time, no small number of Lao women are dominated by the traditions of by gone era. They have low level of education, marry in early ages, have many children and do hard work. Women are both wives and mothers, who look after children and other members of the family and who are also agricultural labor that make subsistence to meet the daily needs of the family. Women who go to work outside the house are unskilled labor, receiving low wages. They have to do double work compared to men: after returning home from work they still do household work. Many women, after marriage, have to quit their job in order to take care of children and husbands. Thus, Lao women are highly economically dependent and cannot make livings for themselves and their children as they would like to do. There are a small

number of women who are able to rely on themselves and request divorce from husbands, invoking the grounds for the divorce set forth in the law. Therefore, some legal grounds of divorce might be appropriate in accordance to the Lao economic, social and cultural situation of the future or event to that of the present time if special (temporary) measures are taken to strengthen the abilities of women and children to live after a divorce, helping women access to and benefit from a divorce in the same manner as men do.

Regarding the existing mediation procedure for divorce cases, the study found that the procedure is favorable to Lao women and, to a certain degree, is in accordance with the economic, social and cultural situation of the Lao PDR. The procedure gives the opportunity for the parties, especially women to tell the story and explain the factual situation and her reasons and arguments. Relatives of the parties as well as members of the community may participate in the mediation process in the capacity of an intermediary and witness. Furthermore, the parties may use the mediation procedure to negotiate benefits, meaning the division of a common asset, the guardianship of children, the maintenance of children and other compensation costs. The records of the mediation serve as a basis for adjudication by the judges. Therefore, if the parties are able to compromise with each other before the case is brought before a court, it will not be so difficult for the court to decide the case. Also, the parties will be satisfied with the judicial decision based on the mediation that has been acceptable to them to a certain degree.